ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан гуманітарно-педагогічного факультету
_____ Неля ПОДЛЕВСЬКА
Підпис ім'я, ПРІЗВИЩЕ
01 вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціальна робота з різними категоріями населення в Україні та за кордоном
Назва дисципліни

Галузь знань – І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
Спеціальність – І10 Соціальна робота та консультування
Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма – Соціальна робота. Психосоціальна підтримка та консультування
Обсяг дисципліни – 5 кредитів ЄКТС
Шифр дисципліни – ОФП.08
Мова навчання – українська
Статус дисципліни: обов'язкова (цикл фахової підготовки)
Факультет – Гуманітарно-педагогічний
Кафедра – Соціальної роботи і соціальної педагогіки

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
					Аудиторні заняття					Самостійна робота, у т.ч. ІРС			Залік	Іспит
			Кредити ЄКТС	Години	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
Д	2	4	5	150	66	32		34		84				+
З	2	4	5	150	14	8		6		136				+

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми Соціальна робота. Психосоціальна підтримка та консультування за спеціальністю І10 Соціальна робота та консультування

Робоча програма складена _____ канд. пед. наук, доц. Наталія ГОЛОВА
Підпис автора Науковий ступінь, учене звання. Ім'я. ПРІЗВИЩЕ автора

Схвалена на засіданні кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки

Протокол від 29 серпня 2025 № 1 Зав. кафедри _____ Олена ВАСИЛЕНКО
Підпис Ім'я. ПРІЗВИЩЕ

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету
Голова вченої ради факультету _____ Неля ПОДЛЕВСЬКА
Підпис Ім'я. ПРІЗВИЩЕ

Хмельницький 2025

2 ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Посада	Назва факультету	Підпис	Ініціали, прізвище
Гарант освітньо-професійної програми, канд. пед. наук, доц.	Гуманітарно-педагогічний факультет	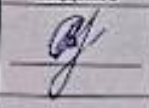	Олена ВАСИЛЕНКО

3 ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дисципліна «Соціальна робота з різними категоріями населення» є складовою професійної підготовки дисциплін фахівців першого (бакалаврського) освітнього рівня за спеціальністю 231 Соціальна робота за освітньо-професійною програмою «Соціальна робота. Соціальна педагогіка та коучинг».

Пререквізити – ОЗП.03 Вступ до фаху, ОЗП.07 Інформаційно-комунікаційні технології в соціальній роботі, ОФП.01 Соціалізація особистості, ОПП.03 Соціальна педагогіка, ОФП. 05 Правові основи соціальної роботи.

Постреквізити –ОФП.16 Соціальна робота у громаді, ОФП. 17 Соціальне проєктування, ОФП.23 Кейс-менеджмент у соціальній роботі з вразливими групами населення, ОФП.27 Переддипломна практика, ОФП.28-кваліфікаційна робота.

Відповідно до освітньої програми дисципліна має забезпечити:

– *компетентності*: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов (ІК); Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК 01); Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК.02); Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 06); Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК07), Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями(ЗК09);Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети (ЗК13); Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах (ФК 05); Здатність до співпраці у міжнародному середовищі та розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці (ФК07); Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей, в тому числі на етапі раннього втручання (ФК 11); Здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту (ФК 12); Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад (ФК 15).

– *програмні результати навчання*: вільно спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовами з професійних питань (ПРН 02), ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід (ПРН 03); Критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях(ПРН 08); Визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності, в тому числі на етапі раннього втручання (ПРН 12); Налагоджувати співпрацю з представниками різних професійних груп та громад; використовувати стратегії індивідуального та колективного представництва інтересів клієнтів (ПРН 18); Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень (ПРН 21);

Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя та прагнути особистісного зростання й саморозвитку (ПРН 27).

Мета дисципліни полягає у формуванні в здобувачів освіти системи знань, умінь і навичок, необхідних для ефективної професійної діяльності соціального працівника з урахуванням специфіки потреб, проблем і ресурсів різних груп клієнтів.

Предмет дисципліни – основні поняття, форми, методи соціальної роботи з різними категоріями населення.

Завдання дисципліни. Надати студентам системні знання про теоретичні основи, принципи та напрями соціальної роботи з різними категоріями населення; сформувати вміння аналізувати соціальні проблеми, визначати потреби клієнтів і добирати адекватні методи соціальної підтримки; навчити застосовувати сучасні технології, форми та методи соціальної роботи з урахуванням специфіки окремих соціальних груп; розвинути професійні компетентності у сфері планування, реалізації та оцінювання ефективності соціальних програм і послуг; сприяти формуванню гуманістичних цінностей, емпатії, толерантності та відповідальності у професійній діяльності соціального працівника.

Результати навчання. Після вивчення дисципліни здобувач має: *знати* основні підходи, принципи та технології соціальної роботи з різними категоріями населення (діти, молодь, люди з інвалідністю, літні люди, безробітні, внутрішньо переміщені особи, сім'ї у складних життєвих обставинах тощо); *розуміти* особливості соціальних проблем, потреб і ресурсів різних соціальних груп; *аналізувати* соціальне становище, потреби та ресурси клієнтів різних груп населення; *планувати, організовувати та здійснювати* соціальну роботу з урахуванням індивідуальних особливостей клієнтів; *усвідомлювати* соціальну відповідальність фахівця за результати професійної діяльності; *дотримуватися* принципів соціальної справедливості, рівності прав і можливостей усіх громадян; *сприяти* формуванню інклюзивного та безпечного соціального середовища.

4.Структура залікових кредитів дисципліни

Назва розділу (теми)	Кількість годин, відведених на:					
	Денна форма			Заочна форма		
	лекції	ПЗ	СРС	лекції	ПЗ	СРС
Тема 1. Історія та становлення соціальної роботи з різними групами клієнтів	2	4	5	2	2	9
Тема 2. Особливості роботи з різними групами клієнтів	2	2	5			9
Тема 3. Соціальна робота з військовослужбовцями, демобілізованими, ветеранами та членами їхніх сімей	2	2	5			9
Тема 4.Соціальна робота з малозабезпеченими групами населення	2	2	5			9
Тема 5. Соціальна допомога та підтримка осіб з обмеженими можливостями: інклюзивний підхід	2	2	5	2		9
Тема 6.Соціальна робота з геронтологічною групою населення	2	2	5			9
Тема 7. Соціальна робота з особами з алкогольною та наркотичною залежністю	2	2	5			8
Тема 8. Соціальна робота з дітьми та молоддю	2	2	5			8
Тема 9. Особливості соціальної роботи з ВІЛ-інфікованими та хворими на СНІД	2	2	5	2	2	8
Тема 10. Організація соціальної роботи з людьми без визначеного місця проживання	2	2	5			8
Тема 11. Соціальна робота з групами клієнтів, які зазнали насилля та жорстокості в сім'ї	2	2	6			8
Тема 12. Організація соціальної роботи з жертвами «торгівлі людьми»	2	2	6			8
Тема 13. Організація соціального супроводу осіб, що повернулися з місць позбавлення волі	2	2	6	2	2	8
Тема 14. Соціальна робота з безробітними людьми	2	2	6			8
Тема 15. Соціальна робота з особами, які перебувають на довготривалому лікуванні, зокрема з невиліковно хворими. Соціальна робота в хосписах.	2	2	6			8
Тема 16 Особливості соціальної роботи з внутрішньо переміщенними особами	2	2	6			8
Разом за семестр:	32	34	84	8	6	136

5. Програма навчальної дисципліни
5.1.Зміст лекційної дисципліни

Номер лекції	*Перелік тем лекцій, їх анотації*	Кількість годин
1	**Тема 1.Історія та становлення соціальної роботи з різними групами клієнтів** Соціально-демографічні проблеми суспільства. Сучасні протиріччя соціальної політики щодо різних груп населення. Соціальна робота як умова вдосконалення стосунків держави та різних груп населення. Історичні аспекти становлення роботи зі спеціальними групами клієнтів. Сучасні тенденції соціальної роботи з особливими групами клієнтів у різних країнах світу. Літ: [1,с.45-47, 3, с.9-10]	2
2	**Тема 2. Особливості роботи з різними групами клієнтів** Спеціальні групи клієнтів як соціальна проблема. Види соціально небезпечних явищ: злочинність, алкоголізм, наркоманія, ВІЛ/СНІД. Людина в системі негативних явищ. Соціальна політика щодо спеціальних груп клієнтів. Сучасні теорії та практика запобігання стигматизації спеціальних груп клієнтів. Роль субкультурних відмінностей різних груп клієнтів. Причини конфліктної поведінки спеціальних груп клієнтів. Діти та молодь як група ризику в сучасному суспільстві Літ: [2,с.15-17, 3, с.8-9]	2
3	**Тема 3. Соціальна робота з військовослужбовцями, демобілізованими, ветеранами та членами їхніх сімей** Соціальна зумовленість роботи з допризовною та призовною молоддю. Організація практичної соціальної роботи з військовозобов'язаними. Специфіка військової служби. Основні проблеми військових та їхніх сімей. Технології соціальної роботи з військовослужбовцями (методи і засоби). Соціальна робота з демобілізованими військовослужбовцями та членами їх сімей. Профілактика вживання психотропних речовин в середовищі військовослужбовців Літ: [1,с.3-9, 10, с.8-9]	2
4	**Тема 4. Соціальна робота з малозабезпеченими групами населення** Показники матеріальної забезпеченості населення. Соціальний захист малозабезпеченого населення. Форми та методи соціальної роботи щодо підвищення життєвого рівня малозабезпечених груп населення. Побутове обслуговування малозабезпечених громадян як складова соціального обслуговування. Літ: [2, с.3-4, 6, с.7-9]	2

5	**Тема 5. Соціальна допомога та підтримка осіб з обмеженими можливостями: інклюзивний підхід** Поняття “інвалідність” та його види. Соціальні заклади й стаціонарні установи по роботі з інвалідами. Напрямки роботи з людьми, які мають фізичні чи психологічні вади. Реалізація соціальних заходів на різноманітних рівнях. Літ: [1, с.2-3, 4 ,с.5-6, 7, с.9]	2
6	**Тема 6. Соціальна робота з геронтологічною групою населення** Соціальний статус, психосоціальні особливості людей похилого віку, одиноких. Особливості роботи будинків-інтернатів для людей похилого віку. Робота відділів соціального патронажу й обслуговування людей похилого віку та одиноких: функціональні обов'язки персоналу, форми роботи з клієнтами. Літ: [1,с.45-47, 3, с.9-10]	2
7	**Тема 7. Соціальна робота з особами з алкогольною та наркотичною залежністю** Особливості впливу алкоголізму на процеси соціалізації: зміни поведінки під впливом зловживання алкоголем, формування хвороби. Соціально-психологічні і медико-біологічні показники статусу хворої людини. Робота зі спеціальними групами клієнтів, хворими на алкоголізм. Соціально-психологічні підходи до роботи з алкозалежними особами. Організаційні умови і принципи функціонування груп взаємопідтримки. Досвід функціонування груп в Україні. Специфіка формування наркотичної хвороби: поняття про психологічну і фізичну залежність. Робота зі спеціальними групами клієнтів, хворих на наркоманію: цільові програми лікування й реабілітації наркоманів. Світові стратегії розв'язання проблеми наркотизації. Організаційні умови і принципи функціонування груп взаємопідтримки. Спілкування та взаємодія з клієнтами в процесі реабілітації. Особливості соціального відновлення після реабілітації. Літ: [3,с. 25-56, 4, с.65-66, 7, с.12]	2
8	**Тема 8. Соціальна робота з дітьми та молоддю** Основні концепції криміналізації молоді. Структура кримінальної групи. Фактори ризику втягування молоді у злочинну діяльність. Робота соціального працівника з важковиховуваними у школі і за місцем проживання. Соціально-педагогічний контроль за поведінкою. Профілактичні програми щодо криміналізації. Морально-	2

	правове і духовне виховання. Особливості соціального захисту молоді. Літ: [1,с.2-4, 4, с.7-8, 10, с.12-13]	
9	**Тема 9.Особливості соціальної роботи з ВІЛ-інфікованими та хворими на СНІД** ВІЛ/СНІД як соціальна проблема. Соціально-психологічні моделі роботи зі спеціальними групами клієнтів, хворими на СНІД. Системи лікування і підтримки уражених груп. Соціальна робота з вагітними-ВІЛ-інфікованими: умови народження здорової дитини. Соціальна робота з ін'єкційними наркоманами. Закордонний досвід щодо запобігання ВІЛ/СНІДу. Групи взаємопідтримки. Сутність самопревенції і роль особистих якостей спеціальних груп клієнтів у запобіганні поширення соціально небезпечних хвороб. Літ: [1,с.3-47, 2, с.15-17, 3, с.8-10, 10, с.8-9]	2
10	**Тема 10. Організація соціальної роботи з людьми без визначеного місця проживання** Категорія громадян, які відносяться до осіб без визначеного місця проживання. Соціальний портрет осіб без визначеного місця проживання. Специфіка роботи з людьми без постійного місця проживання. Діяльність та оцінка можливостей громадських організацій, які працюють з бездомними. Сучасні наукові погляди на деякі проблеми осіб без визначеного місця проживання як соціальне явища. Літ: [1,с.2-47, 2, с.3-4, 3, с.9-10, 10, 4,с.5-6, 6, с.7-9, 7, с.9]	2
11	**Тема 11.Соціальна робота з групами клієнтів, які зазнали насилля та жорстокості в сім'ї** Діти і жінки як особлива категорія клієнтів у соціальній роботі, проблеми насильства над жінками. Етапи насилля. Профілактика насилля і теорії подолання наслідків насилля. Основні проблеми насильства. Державна політика щодо покращення становища жінок та дітей в Україні. Літ: [1, с.2-4, 3,с.25-56, 4, с.7-66, 7, с.12, 10,с.12-13]	2

12	**Тема 12.Організація соціальної роботи з жертвами «торгівлі людьми»** Правові основи соціальної роботи у сфері попередження торгівлі людьми. Мета, завдання і принципи соціальної роботи із попередження торгівлі людьми й надання допомоги потерпілим. Соціальна профілактика торгівлі людьми. Соціальна реабілітація потерпілих від торгівлі людьми. Соціально-психологічний портрет потерпілих від торгівлі людьми. Причини і наслідки торгівлі жінками з України. Принципи допомоги жінкам, потерпілим від торгівлі людьми. Кризові центри та гарячі лінії допомоги жінкам, що зазнали насилля та жорстокості Літ: [1,с.3-9, 10, с.8-9]	2
13	**Тема 13. Організація соціального супроводу осіб, що повернулися з місць позбавлення волі** Соціальний супровід звільнених з місць позбавлення волі. Мета і зміст соціальної роботи з особами, що повернулися з місць позбавлення волі. Профілактична робота зі звільненими з місць позбавлення волі. Роль соціальних служб у ресоціалізації. Форми і методи соціальної роботи з колишніми засудженими. Індивідуальна робота з клієнтом. Психологічна і правова консультація. Психолого-педагогічна допомога у відновленні втрачених зв'язків із сім'єю. Працевлаштування. Професійна орієнтація, психологічна підтримка соціальної роботи колишніх засуджених. Літ: [1, с. 45-47, 3, с.9-10]	2
14	**Тема 14.Соціальна робота з безробітними людьми** Безробіття як соціальне явище. Загальні підходи та принципи роботи. Методи і технології соціальної роботи. Організація надання допомоги безробітним особам. Приклади діяльності соціальних служб. Літ: [1, с.3-9, 10, с.8-9]	2
15	**Тема 15.Соціальна робота з особами, які перебувають на довготривалому лікуванні, зокрема з невиліковно хворими. Соціальна робота в хіопсисах.** Особливості та потреби тяжкохворих і невиліковно хворих дітей та молоді. Ґенеза становлення соціальної роботи з тяжкохворими й невиліковно хворими. Сутність хоспісу, хоспісної та паліативної допомоги. Основні принципи і підходи до паліативної допомоги в Україні. Особливості консультування невиліковно хворих. Літ: [1, с.3-7, 9, с.10-12, 12, с.22-23]	2
16.	**Тема 16 Особливості соціальної роботи з внутрішньо**	2

	переміщенними особами Внутрішньо переміщені особи як об'єкт соціальної роботи. Нормативно-правові засади соціальної роботи з внутрішньо переміщеними особами, які постраждали внаслідок військових дій. Закордонний досвід соціальної роботи з внутрішньо переміщеними особами, які постраждали внаслідок військових дій. Літ: [1, с. 45-47, 3, с.9-10]	
	Разом:	**32**

Перелік оглядових лекцій для студентів заочної форми навчання

Номер лекції	Теми лекції	Кількість годин
1	Соціально-демографічні проблеми суспільства. Сучасні протиріччя соціальної політики щодо різних груп населення. Соціальна робота як умова вдосконалення стосунків держави та різних груп населення. Історичні аспекти становлення роботи зі спеціальними групами клієнтів. Сучасні тенденції соціальної роботи з особливими групами клієнтів у різних країнах світу. Спеціальні групи клієнтів як соціальна проблема. Види соціально небезпечних явищ: злочинність, алкоголізм, наркоманія, ВІЛ/СНІД. Людина в системі негативних явищ. Соціальна політика щодо спеціальних груп клієнтів. Сучасні теорії та практика запобігання стигматизації спеціальних груп клієнтів. Роль субкультурних відмінностей різних груп клієнтів. Причини конфліктної поведінки спеціальних груп клієнтів. Діти та молодь як група ризику в сучасному суспільстві. Соціальна зумовленість роботи з допризовною та призовною молоддю. Організація практичної соціальної роботи з військовозобов'язаними. Специфіка військової служби. Основні проблеми військових та їхніх сімей. Технології соціальної роботи з військовослужбовцями (методи і засоби). Соціальна робота з демобілізованими військовослужбовцями та членами їх сімей. Профілактика вживання психотропних речовин в середовищі військовослужбовців. Показники матеріальної забезпеченості населення. Соціальний захист малозабезпеченого населення. Форми та методи соціальної роботи щодо підвищення життєвого рівня малозабезпечених груп населення. Побутове обслуговування малозабезпечених громадян як складова соціального обслуговування. Літ:[1,с.3-47, 2, с.15-17, 3, с.8-10, 10,с.8-9]	2
2	Поняття "інвалідність" та його види. Соціальні заклади й стаціонарні установи по роботі з інвалідами. Напрямки	2

	роботи з людьми, які мають фізичні чи психологічні вади. Реалізація соціальних заходів на різноманітних рівнях. Соціальний статус, психосоціальні особливості людей похилого віку, одиноких. Особливості роботи будинків-інтернатів для людей похилого віку. Робота відділів соціального патронажу й обслуговування людей похилого віку та одиноких: функціональні обов'язки персоналу, форми роботи з клієнтами. Соціальний статус, психосоціальні особливості людей похилого віку, одиноких. Особливості роботи будинків-інтернатів для людей похилого віку. Робота відділів соціального патронажу й обслуговування людей похилого віку та одиноких: функціональні обов'язки персоналу, форми роботи з клієнтами. Особливості впливу алкоголізму на процеси соціалізації: зміни поведінки під впливом зловживання алкоголем, формування хвороби. Соціально-психологічні і медико-біологічні показники статусу хворої людини. Робота зі спеціальними групами клієнтів, хворими на алкоголізм. Соціально-психологічні підходи до роботи з алкозалежними особами. Організаційні умови і принципи функціонування груп взаємопідтримки. Досвід функціонування груп в Україні. Специфіка формування наркотичної хвороби: поняття про психологічну і фізичну залежність. Робота зі спеціальними групами клієнтів, хворих на наркоманію: цільові програми лікування й реабілітації наркоманів. Світові стратегії розв'язання проблеми наркотизації. Організаційні умови і принципи функціонування груп взаємопідтримки. Спілкування та взаємодія з клієнтами в процесі реабілітації. Особливості соціального відновлення після реабілітації. Основні концепції криміналізації молоді. Структура кримінальної групи. Фактори ризику втягування молоді у злочинну діяльність. Робота соціального працівника з важковиховуваними у школі і за місцем проживання. Соціально-педагогічний контроль за поведінкою. Профілактичні програми щодо криміналізації. Морально-правове і духовне виховання. Особливості соціального захисту молоді. Літ:[1,с.2-47, 2, с.3-4, 3, с.9-10, 10, 4,с.5-6, 6, с.7-9, 7, с.9]	
3	ВІЛ/СНІД як соціальна проблема. Соціально-психологічні моделі роботи зі спеціальними групами клієнтів, хворими на СНІД. Системи лікування і підтримки уражених груп. Соціальна робота з вагітними-ВІЛ-інфікованими: умови народження здорової дитини. Соціальна робота з ін’єкційними наркоманами. Закордонний досвід щодо запобігання ВІЛ/СНІДу. Групи взаємопідтримки. Сутність самопревенції і роль особистих якостей спеціальних груп клієнтів у запобіганні поширення соціально небезпечних хвороб. Категорія громадян, які відносяться до осіб без визначеного місця проживання. Соціальний портрет осіб	2

	без визначеного місця проживання. Специфіка роботи з людьми без постійного місця проживання. Діяльність та оцінка можливостей громадських організацій, які працюють з бездомними. Сучасні наукові погляди на деякі проблеми осіб без визначеного місця проживання як соціальне явища. Діти і жінки як особлива категорія клієнтів у соціальній роботі, проблеми насильства над жінками. Етапи насилля. Профілактика насилля і теорії подолання наслідків насилля. Основні проблеми насильства. Державна політика щодо покращення становища жінок та дітей в Україні. Правові основи соціальної роботи у сфері попередження торгівлі людьми. Мета, завдання і принципи соціальної роботи із попередження торгівлі людьми й надання допомоги потерпілим. Соціальна профілактика торгівлі людьми. Соціальна реабілітація потерпілих від торгівлі людьми. Соціально-психологічний портрет потерпілих від торгівлі людьми. Причини і наслідки торгівлі жінками з України. Принципи допомоги жінкам, потерпілим від торгівлі людьми. Кризові центри та гарячі лінії допомоги жінкам, що зазнали насилля та жорстокості Літ:[1, с.2-4, 3,с.25-56, 4, с.7-66, 7, с.12, 10,с.12-13]	
4	Соціальний супровід звільнених з місць позбавлення волі. Мета і зміст соціальної роботи з особами, що повернулися з місць позбавлення волі. Профілактична робота зі звільненими з місць позбавлення волі. Роль соціальних служб у ресоціалізації. Форми і методи соціальної роботи з колишніми засудженими. Індивідуальна робота з клієнтом. Психологічна і правова консультація. Психолого-педагогічна допомога у відновленні втрачених зв'язків із сім'єю. Працевлаштування. Професійна орієнтація, психологічна підтримка соціальної роботи колишніх засуджених. Безробіття як соціальне явище. Загальні підходи та принципи роботи. Методи і технології соціальної роботи. Організація надання допомоги безробітним особам. Приклади діяльності соціальних служб. Особливості та потреби тяжкохворих і невиліковно хворих дітей та молоді. Ґенеза становлення соціальної роботи з тяжкохворими й невиліковно хворими. Сутність хоспісу, хоспісної та паліативної допомоги. Основні принципи і підходи до паліативної допомоги в Україні. Особливості консультування невиліковно хворих. Групи ризику як соціально-демографічна категорія. Діти і молодь з груп ризику. Вікові і соціально-психологічні особливості груп ризику. Субкультурні особливості груп ризику. Умови формування груп ризику. Дитяча бездоглядність, соціальне сирітство, наслідки екологічних катастроф. Роль негативних лідерів у формуванні групи. Семантична діагностика. Основні види соціальних конфліктів з групами	2

	ризику. Основні концепції технології подолання девіантної поведінки. Літ:[1,с.2-47, 2, с.3-4, 3, с.9-10, 10, 4,с.5-6, 6, с.7-9, 7, с.9]	
	Разом:	**8**

5.2 Зміст практичних занять

Перелік практичних занять для студентів денної форми здобуття освіти

№ з/п	Тема практичного заняття	Кількість годин
1	**Тема 1. Становлення соціальної роботи з різними групами клієнтів** Соціально-демографічні проблеми суспільства.Соціально-економічне становище в Україні. Сучасні протиріччя соціальної політики щодо різних груп населення. Соціальна робота як умова вдосконалення стосунків держави та різних груп населення. Історичні аспекти становлення соціальної роботи зі спеціальними групами клієнтів. Сучасні тенденції соціальної роботи з особливими групами клієнтів у різних країнах світу. Літ: [1,с.3-7, 9, с.10-12, 12, с.22-23]	2
2	**Тема 2. Проблема вікової типологізації в соціальній роботі** Проблеми соціально-психологічної класифікації у віковій періодизації. Вікова категорія «дитинство». Базові характеристики дитинства (за А. Мудрик, В. Сластьонін, М. Михайленко). Дошкільне дитинство, молодше шкільне дитинство, підліткове дитинство, рання юність. Вікові завдання даних категорій. Завдання соціальної роботи з представниками різних вікових груп Методи соціальної роботи з клієнтами різного віку. Засоби соціальної роботи з клієнтами різного віку. Літ: [4, с.13-17, 7, с.10-12, 10, с.2-7]	2
3	**Тема 3. Основні чиники соціальної роботи з різними групами клієнтів** Спеціальні групи клієнтів як соціальна проблема. Види соціально небезпечних явищ: злочинність, алкоголізм, наркоманія, ВІЛ/СНІД. Людина в системі негативних явищ. Соціальна політика щодо спеціальних груп клієнтів. Запобігання стигматизації спеціальних груп клієнтів. Роль субкультурних відмінностей різних груп клієнтів. Причини конфліктної поведінки спеціальних груп клієнтів Літ: [2,с.19-20, 5, с.90-92, 11, с.4-7]	2
4	**Тема 4. Соціально-психологічна робота з військовослужбовцями та членами їх сімкй** Соціальна зумовленість роботи з допризовною та призовною молоддю. Специфіка військової служби. Основні проблеми	2

	військовослужбовців та їхніх сімей. Основні напрями, методи і форми роботи з категоріями військовослужбовців. Організація соціальної роботи: з допризовною молоддю; із призовниками; військовослужбовцями строкової служби; з родинами військовослужбовців; молоддю, що звільнилася зі Збройних сил України. Літ :[2,с.3-4, 6,с.8-9, 10,с.14-15]	
5	**Тема 5. Особливості соціальної роботи з малозабезпеченими верствами населення** Показники матеріальної забезпеченості населення. Соціальний захист малозабезпеченого населення. Форми та методи соціальної роботи щодо підвищення життєвого рівня малозабезпечених труп населення. Побутове обслуговування малозабезпечених громадян як складова соціального обслуговування. Літ: [5,с.33-34, 6,с.10-19, 11,с.13-14]	2
6	**Тема 6. Соціальна допомога та підтримка осіб з обмеженими фізіологічними можливостями** Поняття «інвалідність» та його види. Соціальний захист інвалідів.Соціальні заклади й стаціонарні установи по роботі з інвалідами. Недержавні організації та установи інвалідів. Напрямки роботи з людьми, які мають фізичні чи психологічні вади. Реалізація соціальних заходів на різноманітних рівнях. Літ: [1,с.2-3, 4, с.5-6, 7, с.9]	2
7	**Тема 7. Соціальна робота з особами похилого віку** Старість і старіння як соціальні феномени. Сутність принципів щодо людей похилого віку (ООН, 1991). Основні завдання соціальної роботи з літними людьми. Особливості роботи будинків-інтернатів для людей похилого віку. Територіальні центри обслуговування пенсіонерів та самотніх непрацездатних громадян і відділення соціальної допомоги вдома. Організація надання соціальних послуг людям похилого віку у соціальних службах: міжнародний досвід. Аналіз соціальних проектів з підтримки людей похилого віку та самотніх. Літ: [2,с.3-4, 6,с.8-9, 10,с.14-15]	2
8	**Тема 8. Соціальна робота з вразливими категоріями населення** Соціально вразливі категорії населення як пріоритетний напрям соціальної політики. Диференційований підхід щодо вибору форм і заходів підтримки соціально вразливих категорій населення. Державна молодіжна політика, її фінансування та гарантії соціального захисту молодих громадян. Центри соціальних служб та види соціальних послуг для молоді. Державна соціальна допомога сім’ям з	2

	дітьми та її види. Державна соціальна допомога особам з інвалідністю. Державна цільова соціальна програма подолання та запобігання. Літ: [5,с.33-34, 6,с.10-19, 11,с.13-14]	
9.	**Тема 9. Соціальна робота з особами, що мають різного роду залежності психотропного характеру** Суспільна небезпечність алкоголізації та наркотизації населення, динаміка її розповсюдження. Особливості впливу алкоголізму та наркоманії на процеси соціалізації: зміни поведінки під впливом зловживання алкоголем, наркотиками, формування хвороби. Соціально-психологічні і медико-біологічні показники статусу людини хворої на алкоголізм та наркоманію. Робота зі спеціальними групами клієнтів, хворих на алкоголізм та наркоманію. Світові стратегії розв'язання проблеми алкоголізації та наркотизації. Групи самодопомоги, клубна форма реабілітації у громадських організаціях. Літ :[2,с.19-20, 5, с.90-92, 11, с.4-7]	2
10.	**Тема 10. Соціальна робота з особами, що займаються секс-бізнесом** Визначення поняття «секс-працівник». Типи секс-робітниць. Історія виникнення секс-бізнесу. Професія секс-працівниць у зарубіжних країнах. Структура секс-бізнесу. Класифікація повій. Використання аутрич-методу соціальними працівниками у роботі з особами, що займаються секс-бізнесом. Робота із сексуальними меншинами й особами, які займаються проституцією. Літ: [1,с.3-7, 9, с.10-12, 12, с.22-23]	2
11.	**Тема 11. Соціальна робота з особами з важкими інфекційними захворюваннями** ВІЛ/СНІД як соціальна проблема. Нормативно-правове забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, допомоги та лікування ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД. Системи лікування і підтримки уражених груп. Соціальна робота з вагітними-ВІЛ-інфікованими: умови народження здорової дитини. Закордонний досвід щодо запобігання ВІЛ/СНІДу. Літ: [2, с.3-4, 6,с.8-9, 10,с.14-15]	2
12	**Тема 12. Оргаізація соціальної роботи з безхатчинками** Категорія громадян, які відносяться до осіб без визначеного місця проживання. Соціальний портрет осіб без визначеного місця проживання. Специфіка роботи з людьми без постійного місця проживання. Діяльність та оцінка можливостей громадських організацій, які працюють з бездомними. Сучасні наукові погляди на деякі проблеми осіб без визначеного місця проживання як соціальні явища. Літ: [1,с.3-7, 9, с.10-12, 12, с.22-23]	2

13	**Тема 13.Організація соціальної роботи з жінками, що зазнали жорстокості та насилля у сім'ї** Насильство в сім'ї як соціальна проблема. Загальні підходи і принципи соціальної роботи із клієнтами, які зазнали насильства в сім'ї.Профілактика насилля та теорії подолання наслідків насилля. Організація надання послуг клієнтам, які зазнали насильства в сім'ї. Дяльність соціальних служб у роботі з клієнтами, які зазнали насилля в сім'ї. Літ:[1,с.3-7, 9, с.10-12, 12, с.22-23]	2
14.	**Тема 14. Соціальна робота з жертвами «торгівлі людьми»** Мета, завдання і принципи соціальної роботи із попередження торгівлі людьми й надання допомоги потерпілим. Соціальна профілактика торгівлі людьми. Соціальна реабілітація потерпілих від торгівлі людьми. Причини і наслідки торгівлі жінками з України.Кризові центри та гарячі лінії для потерпілих від торгівлі людьми. Літ: [2,с.19-20, 5, с.90-92, 11, с.4-7]	2
15	**Тема 15. Організація соціальної роботи з особами, що звільнилися з пенітенціарних установ** Мета і зміст соціальної роботи з особами, що повернулися з місць позбавлення волі. Роль соціальних служб у ресоціалізації. Характер діяльності соціального працівника щодо колишніх засуджених у відкритому середовищі. Форми і методи соціальної роботи з колишніми засудженими. Літ: [4,с.2-3, 6, с.5-6, 7, с.9]	2
16	**Тема 16. Соціальний суповід внутрішньо переміщенних осіб, які постраждали внаслідок війни** Сучасний стан соціальної роботи з внутрішньо переміщенними особами. Форми, методи, напрями роботи з внутрішньопереміщенними особами. Основні проблеми та перспективи розвитку сучасних практик соціальної роботи з переміщенними особами у країнах Європейського Союзу. Пріоритети сучасної європейської міграційної політики у сфері соціальної адаптації та інтеграції переміщенних осіб по території Європейського Союзу. Літ: [1,с.3-7, 9, с.10-12, 12, с.22-23]	
	Разом:	**34**

Перелік практичних занять для студентів заочної форми навчання

№ з/п	***Тема практичного заняття***	**Кількість годин**
1	Становлення соціальної роботи з різними групами клієнтів. Проблема вікової типологізації в соціальній роботі. Основні чинники сооціальної роботи з різними групами клієнтів. Соціально-психологічна робота з військовослужбовцями та членами їх сімей.	2

	Літ:[1,с.3-7, 2, с.3-20, 5, с.90-92, 6, с.8-9, 7, с.10-12, 9, с.10-12, 10, с.2-15, 11, с.4-7, 12, с.22-23]	
2	Особливості соціальної роботи з малозабезпеченими верствами населення. Соціальна робота підтримка осіб з обмеженими фізіологічними можливостіми.Соціальна робота з особами похилого віку. Соціальна робота з вразливими категрріями клієнтів. Літ: [1,с.2-3, 2, с.3-4, 4,с.5-6, 5, с.33-34, 6, с.8-19, 7, с.9, 9, с.10-12, 10, с.14-15, 11, с.13-14]	2
3	Соціальна робота з особами, що мають різного роду залежності психотропного характеру. Соціальна робота з особами, що займаються секс-бізнесом. Соціальна робота з особами з важкими інфекційними захворюваннями.Організація соціальної роботи з безхатчинками. Літ: [1,с.3-7, 2, с.3-20, 5, с.90-92, 6, с.8-9, 7, с.10-12, 9, с.10-12, 10, с.2-15, 11, с.4-7, 12, с.22-23]	2
4	Організація соціальної роботи з жінками, що зазнали жорстокості та насилля у сім'ї. Соціальна робота з «жертвами торгівлі» людьми. Організація соціальної роботи з особам, що звільнилися з пенітенціарних установ. Соціальна робота з юними матерями, профілактика абортівта відмов від новонароджених немовлят. Соціальний суповід внутрішньо переміщенних осіб, які постраждали внаслідок війни Літ:[1,с.3-7, 2, с.3-20, 5, с.90-92, 6, с.8-9, 7, с.10-12, 9, с.10-12, 10, с.2-15, 11, с.4-7, 12, с.22-23]	2
	Разом:	**6**

5.3 Зміст самостійної (у т.ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів усіх форм здобуття освіти полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці до практичних занять, виконанні індивідуальних завдань (написання тез), тестування з теоретичного матеріалу тощо. Студенти заочної форми здобуття освіти виконують ще й контрольну роботу. Вимоги до її виконання та варіанти визначаються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожний здобувач вищої освіти отримує у викладача у період настановної сесії. Крім цього до послуг студентів сторінка навчальної дисципліни у Модульному середовищі для навчання, де розміщені Робоча програма дисципліни та необхідні документи з її навчально-методичного забезпечення.

Зміст самостійної роботи студентів денної форми здобуття освіти

Номер тижня	Вид самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т1, підготовка до практичного заняття.	5

2	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т2, підготовка до практичного заняття.	5
3	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т3, підготовка до практичного заняття.	5
4	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т4, підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестового контролю з тем 1-4.	5
5	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т5, підготовка до практичного заняття. Консультація з вибору теми для індивідуальної роботи.	6
6	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т6, підготовка до практичного заняття. Виконання індивідуальної роботи студента.	6
7	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т7, підготовка до практичного заняття. Виконання індивідуальної роботи студента.	6
8	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т8, підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестового контролю з тем 5-8.	6
9	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т9, підготовка до практичного заняття. Захист індивідуального завдання студента	6
10	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т10, підготовка до практичного заняття.	6
11	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т11, підготовка до практичного заняття.	6
12	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т12. Підготовка до тестового контролю з тем 9-12.	6
13	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т13, підготовка до практичного заняття.	6
14	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т14, підготовка до практичного заняття.	6
15	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т15, підготовка до практичного заняття. Підготовка до підсумкового контролю.	6
	Разом:	**84**

На самостійне опрацювання студентів виносяться визначені у методичних рекомендаціях до практичних занять та самостійної роботи питання з кожної теми. Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального завдання здійснюється викладачем згідно з розкладом консультацій у позаурочний час.

Вимоги до виконання контрольної роботи (для студентів заочної форми здобуття освіти) та індивідуального завдання (для студентів денної форми здобуття освіти) викладені в Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни.

Орієнтовна тематика індивідуального завдання
для самостійної роботи здобувачів освіти

1. Соціально-демографічні проблеми суспільства.
2. Соціально-економічна ситуація в Україні.
3. Історичні аспекти становлення соціальної роботи з різними групами клієнтів.
4. Характеристика категорій клієнтів соціальної роботи.
5. Сучасні тенденції соціальної роботи з особливими групами клієнтів у різних країнах світу.

6. Спеціальні групи клієнтів як соціальна проблема.
7. Види соціально небезпечних явищ: злочинність, алкоголізм, наркоманія, ВІЛ/СНІД.
8. Людина в системі негативних явищ.
9. Соціальна політика щодо спеціальних груп клієнтів.
10. Запобігання стигматизації спеціальних груп клієнтів.
11. Роль субкультурних відмінностей різних груп клієнтів.
12. Соціальна зумовленість роботи з допризовною та призовною молоддю.
13. Організація практичної соціальної роботи з військовозобов'язаними.
14. Основні проблеми військових та їхніх сімей.
15. Технології соціальної роботи з військовослужбовцями (методи та засоби).
16. Показники матеріальної забезпеченості населення.
17. Соціальний захист малозабезпеченого населення.
18. Форми та методи соціальної роботи щодо підвищення життєвого рівня малозабезпечених груп населення.
19. Побутове обслуговування малозабезпечених громадян як складова соціального обслуговування.
20. Поняття «інвалідність» та його види.
21. Соціальний захист інвалідів.
22. Соціальні заклади і стаціонарні установи по роботі з інвалідами.
23. Недержавні організації та установи інвалідів.
24. Напрямки роботи з людьми, які мають фізичні чи психологічні вади.
25. Реалізація соціальних заходів на різноманітних рівнях.
26. Старість і старіння як соціальний феномен.
27. Сутність принципів щодо людей похилого віку (ООН, 1991).
28. Основні завдання соціальної роботи з літніми людьми.
29. Особливості роботи будинків-інтернатів для людей похилого віку.
30. Територіальні центри обслуговування пенсіонерів та самотніх непрацездатних громадян і відділення соціальної допомоги вдома.
31. Організація надання соціальних послуг людям похилого віку у соціальних службах: міжнародний досвід.
32. Аналіз соціальних проектів із підтримки людей похилого віку та самотніх.
33. Суспільна небезпечність алкоголізації населення, динаміка її розповсюдження.
34. Особливості впливу алкоголізму на процеси соціалізації: зміни поведінки під впливом зловживання алкоголем, формування хвороби.
35. Соціально-психологічні і медико-біологічні показники статусу хворої людини.
36. Підходи до роботи з алкоголіками.
37. Християнські реабілітаційні центри для осіб з алкогольною залежністю.
38. Групи самодопомоги, клубна форма реабілітації у громадських організаціях.
39. Специфіка формування наркотичної хвороби: поняття про психологічну і фізичну залежність.
40. Лікування наркотичної залежності.
41.Складіть перелік нормативно-правового забезпечення мало-забезпечених груп населення.
4. Схематично зобразіть законодавство з соціального захисту інвалідів.

6 Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій та методів навчання, зокрема: методи навчання за джерелом передачі і сприймання інформації (словесні (пояснення, дискусія, консультування), практичні

(інструктування), наочні (демонстрування, ілюстрування); за логікою передачі і сприймання навчальної інформації; за рівнем самостійності пізнавальної діяльності (методи проблемного викладу, частково пошукові, дослідницькі); методи стимулювання і мотивації учіння, інтерактивні; технології дистанційного навчання (сервіс для проведення онлайн конференцій Zoom, Модульне середовище для навчання тощо).

7 Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком освітнього процесу.

При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

– усне опитування;

– тестовий контроль теоретичного матеріалу;

– оцінювання результатів роботи на практичних заняттях (участь у обговоренні ситуацій, самостійні роботи, дискусії);

– оцінювання результатів виконання індивідуального завдання.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю, так і підсумкового контролю, який проводиться з усього матеріалу дисципліни за білетами, попередньо розробленими і затвердженими на засіданні кафедри. Здобувач вищої освіти, який набрав з будь-якого виду навчальної роботи, суму балів нижчу за 60 відсотків від максимального балу, не допускається до семестрового контролю, поки не виконає обсяг роботи, передбачений Робочою програмою. Здобувач вищої освіти, який набрав позитивний середньозважений бал (60 відсотків і більше від максимального балу) з усіх видів поточного контролю і не склав іспит, вважається таким, який має академічну заборгованість. Ліквідація академічної заборгованості із семестрового контролю здійснюється у період екзаменаційної сесії або за графіком, встановленим деканатом відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

8 Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни загалом визначається системою вимог до здобувача вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Зокрема, проходження інструктажу з техніки безпеки; відвідування занять з дисципліни є обов’язковим. За об’єктивних причин (підтверджених документально) теоретичне навчання за погодженням із лектором може відбуватись в індивідуальному режимі. Успішне опанування дисципліни і формування фахових компетентностей і програмних результатів навчання передбачає необхідність підготовки до практичних занять (вивчення теоретичного матеріалу з теми, активно працювати на занятті, брати участь у дискусіях щодо прийнятих рішень при виконанні здобувачами задач).

Здобувачі вищої освіти зобов’язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт у встановлені терміни, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. Пропущене практичне заняття здобувач зобов’язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється за результатами опитування під час практичних занять, тестування й виконання індивідуального завдання. Виконання індивідуального завдання завершується його здачею

на перевірку у терміни, встановлені графіком самостійної роботи. Здобувач може підготувати тези за однією з запропонованих тем при дотриманні узгоджених з викладачем термінів їх виконання.

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну роботу з дисципліни, має дотримуватися політики доброчесності (заборонені списування, підказки, плагіат, використання штучного інтелекту (без вірного цитування)). У разі порушення політики академічної доброчесності в будь-яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи), що передбачені робочою програмою. Будь-які форми порушення академічної доброчесності під час вивчення навчальної дисципліни не допускаються та не толеруються.

9 Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». При поточному оцінюванні виконаної здобувачем роботи з кожної структурної одиниці і отриманих ним результатів викладач виставляє йому певну кількість балів із призначених робочою програмою для цього виду роботи. При цьому кожна структурна одиниця (робота) може бути зарахована, якщо здобувач набрав не менше 60 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки) від максимально можливої суми балів, призначеної структурній одиниці.

Будь-які форми порушення академічної доброчесності не допускаються та не толеруються.

Отриманий здобувачем бал за зарахований вид навчальної роботи (структурну одиницю) після її оцінювання викладач виставляє в електронному журналі обліку успішності здобувачів вищої освіти. За умови виконання усіх видів навчальної роботи за результатами поточного контролю протягом вивчення навчальної дисципліни, встановлених її Робочою програмою, здобувач денної форми здобуття освіти з навчальної дисципліни, підсумковим контролем для якої є іспит, може набрати до 60 балів (здобувач заочної форми – до 50 балів). Позитивну підсумкову оцінку здобувач може отримати, якщо за результатами поточного та підсумкового контролів набере від 60 до 100 балів. Семестрова підсумкова оцінка розраховується в автоматизованому режимі в інформаційній підсистемі «Електронний журнал» (ІС «Електронний університет») і відповідно до накопиченої суми балів визначається оцінка за інституційною шкалою та шкалою ЄКТС (див. таблицю Співвідношення…), яка заноситься в екзаменаційну відомість, а також до Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів *денної* форми здобуття освіти у 6 семестрі

Аудиторна робота	**Контрольні заходи**	**Самостійна робота**	**Семестровий контроль**	**Разом**
Другий семестр				

Практичні заняття (мінімум 7 контрольних точок)							Тестовий контроль:			ІДЗ*	Іспит	Сума балів
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	ТК 1-4	ТК 5-8	ТК 9-12			
Кількість балів за вид навчальної роботи (мінімум-максимум)												
3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5			6-10	24-40	**60-100****
21-35							**9-15**			**6-10**	**24-40**	

Примітка: *ІДЗ – індивідуальне домашнє завдання; Т* – тема навчальної дисципліни;ТК-тестовий контроль.

**За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перездати у встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС».

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів *заочної* форми здобуття освіти

Аудиторна робота	**Самостійна, індивідуальна робота**		**Семестро-вий контроль**	**Разом**
	Перший семестр			Сума балів
Практичне заняття	Контрольна робота		Іспит	
1	Якість виконання	Захист роботи		
Кількість балів за кожний вид навчальної роботи (мінімум-максимум)				
9-15	12-20	9-15	30-50	
9-15	**12-20**	**9-15**	**30-50**	**60-100**

Оцінювання якості виконання контрольної роботи студентами заочної форми здобуття освіти

Контрольна робота передбачає виконання трьох завдань – два теоретичних і одне – практичне. Кількість завдань у контрольній роботі залежно від особливостей дисципліни визначає кафедра. Зміст завдань наведено в методичних рекомендаціях до виконання контрольної роботи. При оцінюванні контрольної роботи враховуються якість її виконання та захист, кожен з цих показників оцінюються максимально: кожне з теоретичних завдань – 5 балами, практичне завдання 10 балами, загальна максимальна сума балів становить 20.

Критерії оцінювання контрольної роботи:

Таблиця – Розподіл балів між завданнями контрольної роботи здобувача вищої освіти

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал	**Потенційні позитивні бали* (середній бал)**	**Максимальний (високий) бал**
Теоретичне питання № 1	3	4	5
Теоретичне питання № 2	3	4	5
Практичне завдання	6	8	10
Всього балів	12		20

Примітка. *Позитивний бал за контрольну роботу, відмінний від мінімального (12 балів) та максимального (20 балів), знаходиться в межах 13-19 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) контрольної роботи.

Кожне завдання контрольної роботи здобувача вищої освіти оцінюється з використанням нижченаведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (щодо визначення достатнього, середнього та високого рівня досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей).

Оцінювання на практичних заняттях

Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів на знання теоретичного матеріалу з теми; вільне володіння студентом спеціальною термінологією і уміння професійно обґрунтувати прийняті рішення при розв’язуванні задач; результати самостійних робіт.

При оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти на практичних заняттях викладач користується наведеними нижче критеріями:

Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	**Узагальнений зміст критерія оцінювання**
1	2
Відмінно (високий)	Здобувач вищої освіти глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов’язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає, логічний виклад відповіді державною мовою (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення роботи і володіння спеціальними інструментами. Здобувач вищої освіти не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві-три несуттєві похибки.

Добре (середній)	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом і фаховою термінологією, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь здобувача будується на основі самостійного мислення. Здобувач вищої освіти у відповіді допустив дві-три несуттєві помилки.
Задовільно (достатній)	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь здобувача будується на рівні репродуктивного мислення, здобувач має слабкі знання структури курсу, допускає неточності і суттєві помилки у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно (недостатній)	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється здобувачу, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

ІДЗ здобувача вищої освіти оцінюється аналогічно з використанням вищенаведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (мінімальний позитивний бал – 6 балів, максимальний – 10 балів). При підготовці тез у якості ІДЗ здобувач вищої освіти отримує максимальний бал (10) за їх публікацію.

Оцінювання результатів тестового контролю

Тест, передбачений робочою програмою, складається із 30 тестових завдань. Максимальна сума балів, яку може набрати студент за результатами тестування, складає 5.

Відповідно до таблиці структурування видів робіт за тематичний контроль здобувач залежно від кількості правильних відповідей може отримати від 3 до 5 балів:

Таблиця – Розподіл балів в залежності від наданих правильних відповідей на тестові завдання

Кількість правильних відповідей	1–13	18–22	23–26	27–30
Відсоток правильних відповідей	0-59	60-74	75-89	90-100
Кількість балів	-	3	4	5

На тестування відводиться 30 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. Здобувач може також пройти тестування і в онлайн режимі у Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни. Тестування здобувачів вищої освіти у Модульному середовищі для навчання автоматично оцінюються за критеріями, наведеними у таблиці вище.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю (іспит)

Освітня програма передбачає підсумковий семестровий контроль з дисципліни у формі іспиту, завданням якого є системне й об'єктивне оцінювання як теоретичної, так і практичної підготовки здобувача з навчальної дисципліни. Складання іспиту відбувається за попередньо розробленими і затвердженими на засіданні кафедри білетами. Відповідно до цього в екзаменаційному білеті пропонується поєднання питань як теоретичного (в т.ч. у тестовій формі), так і практичного характеру.

Таблиця – Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю здобувачів *денної* форми навчання (40 балів для підсумкового контролю)

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал (задовільно)	**Потенційні позитивні бали* (середній бал) (добре)**	**Максимальний (високий) бал (відмінно)**
Теоретичне питання № 1	6	8	10
Теоретичне питання № 2	6	8	10
Практичне завдання	12	16	20
Разом:	**24**		**40**

Примітка. *Позитивний бал за іспит, відмінний від мінімального (24 бали) та максимального (40 балів), знаходиться в межах 25-39 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) іспиту.

Таблиця – Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю здобувачів *заочної* форми навчання (50 балів для підсумкового контролю)

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал (задовільно)	**Потенційні позитивні бали* (середній бал) (добре)**	**Максимальний (високий) бал (відмінно)**
Теоретичне питання № 1	6	8	10
Теоретичне питання № 2	6	8	10
Практичне завдання	18	24	30
Разом:	**30**		**50**

Примітка. *Позитивний бал за іспит, відмінний від мінімального (30 балів) та максимального (50 балів), знаходиться в межах 31-49 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) іспиту.

Для кожного окремого виду завдань підсумкового семестрового контролю застосовуються критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти, наведені вище (Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти).

Таблиця – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

<table>
<tr><th rowspan="2">Оцінка ЄКТС</th><th rowspan="2">Рейтингова шкала балів</th><th colspan="2">Інституційна шкала (Опис рівня досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни</th></tr>
<tr><th>Залік</th><th>Іспит/диференційований залік</th></tr>
<tr><td>A</td><td>90-100</td><td rowspan="5">Зараховано</td><td>Відмінно/Excellent – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом</td></tr>
<tr><td>B</td><td>83-89</td><td rowspan="2">Добре/Good – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом</td></tr>
<tr><td>C</td><td>73-82</td></tr>
<tr><td>D</td><td>66-72</td><td rowspan="2">Задовільно/Satisfactory – Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>E</td><td>60-65</td></tr>
<tr><td>FX</td><td>40-59</td><td rowspan="2">Незараховано</td><td>Незадовільно/Fail – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом</td></tr>
<tr><td>F</td><td>0-39</td><td>Незадовільно/Fail – Результати навчання відсутні</td></tr>
</table>

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС визначається в автоматизованому режимі після внесення викладачем результатів оцінювання з усіх видів робіт до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС у наведеній нижче таблиці.

Семестровий іспит виставляється, якщо загальна сума балів, яку набрав студент з дисципліни за результатами поточного та підсумкового контролю, знаходиться у межах від 60 до 100 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «відмінно/добре/задовільно», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом сумі балів відповідно до таблиці Співвідношення.

11. Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Поняття «клієнт» в соціальній роботі.
2. Особливості статусу клієнта у соціальній роботі.
3. Основні критерії типологізації клієнтів у сучасній науці та практиці соціальної роботи та її результат – основні типи (категорії та цільові групи) клієнтів.
4. Потреби клієнтів соціальної роботи за ієрархією потреб А. Маслоу.
5. Поняття про ресурси соціальної роботи з клієнтами. Класифікація ресурсів соціальної роботи з клієнтами.
6. Орієнтація на потреби та ресурси клієнтів у соціальній роботі.
7. Соціальне виключення і дискримінація клієнтів соціальної роботи.

8. Сутність та зміст поняття «насильство над жінками». Сімейне насильство та насильство з боку суспільства. Основні причини насильства над жінками.

9. Наслідки насильства над жінками. Основні міфи щодо «виправдання» явища насильства над жінками.

10. Соціально-правовий захист жінок від насильства в Україні. Нормативно-законодавча база соціальної роботи з жінками, що зазнали насильства.

11. Організація в Україні соціальної роботи з жінками-жертвами насильства (діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування та недержавних організацій з жінками-жертвами різних видів насильства).

12. Зміст та основні напрями профілактичної соціальної роботи щодо запобігання та протидії насильства над жінками в Україні.

13. Досвід роботи соціальних служб України та Миколаївщини щодо захисту жінок від насильства.

14. Сутність поняття «торгівля людьми». Основні прояви та різновиди торгівлі людьми (жінками зокрема). Основні причини торгівлі жінками.

15. Характеристика основних категорій жінок, уразливих до торгівлі людьми.

16. Міжнародне та національне законодавство у сфері протидії торгівлі людьми.

17. Організація соціальної роботи з жінками, що постраждали від торгівлі людьми (робота органів державної влади та місцевого самоврядування та громадських організацій).

18. Організація профілактичної соціальної роботи щодо запобігання
явища торгівлі жінками в Україні.

19. Причини та медико-соціальні наслідки існування секс-бізнесу в Україні.

20. Жінки комерційного сексу: визначення поняття, загальна характеристика. Жінка комерційного сексу як об’єкт соціальної роботи.

21. Правові засади запобігання проституції та секс-бізнесу в Україні.

22. Організація та зміст соціальної роботи з жінками секс-бізнесу в Україні (робота органів державної влади та місцевого самоврядування та
громадських організацій).

23. Легалізація проституції як різновиду бізнесу в Україні: «за» та «проти».

24. Актуальність соціальної роботи з вагітними жінками, віднесеними до «груп ризику».

25. Загальна характеристика вагітних жінок – «груп ризику». Основна мета та напрями роботи з вагітними жінками «груп ризику».

26. ВІЛ-позитивна вагітна жінка як об’єкт соціальної роботи.

27. Нарко- та алкозалежна вагітна жінка як об’єкт соціальної оботи.

28. Соціальна робота з вагітними дівчатками-підлітками.

29. Алкоголізм як медико-соціальна проблема. Алкоголізація населення та проблеми здоров’я нації.

30. Основні причини алкоголізації населення України.

31. Організація соціальної роботи з особами, схильними до вживання алкоголю та алкозалежними особами.

32. Організація реабілітації осіб із залежністю в Україні.Терапевтична спільнота як форма реабілітації осіб, залежних від вживання психоактивних речовин.

33. Основні моделі профілактики алкоголізму.

34. Природа та причини наркозалежності особистості.

35. Спеціалізовані установи надання допомоги наркозалежним в Україні.

36. Правове регулювання соціальної роботи з наркозалежними клієнтами.

37. Сутність мультидисциплінарного підходу в соціальній роботі з наркозалежними клієнтами.

38. Загальна характеристика видів ігрової залежності. Механізм формування ігрової залежності.

39. Організація соціальної роботи з клієнтами, що мають ігрову залежність в Україні. Зарубіжний досвід організації соціальної роботи з клієнтами, що мають ігрову залежність.

40. Законодавство України в сфері протидії ВІЛ/СНІДу.

41. Організація діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування з запобігання та протидії ВІЛ/СНІДу.

42. Захворювання на туберкульоз як медико-соціальна проблема сучасності. Державна політика України в галузі протидії захворюванню на туберкульоз.

43. Законодавство України щодо протидії поширенню туберкульозу.

44. Організація медико-соціальної роботи з протидії захворюванню на туберкульоз в Україні.

45. Соціальна робота з профілактики туберкульозу: мета, завдання, форми та методи.

46. Суїцид як психологічний феномен та соціальна проблема.

47. Зміст понять «суїцид», «самогубство», «самовбивство». Типи та ознаки суїцидальної поведінки.

48. Суїцид в Україні та світі: загальна характеристика. Фактори впливу на суїцидальну поведінку в дорослому віці.

49.Підлітковий суїцид: причини, ознаки суїцидальної поведінки.

50. Основні напрями та форми соціальної роботи з людьми суїцидальних нахилів: профілактика та попередження скоєння самогубств.

12 Навчально-методичне забезпечення

Освітній процес з дисципліни «Соціальна робота з різними категоріями населення» повністю і в достатній кількості забезпечений необхідною навчально-методичною літературою.

13 Матеріально-технічне та програмне забезпечення дисципліни (за потреби)

Інформаційна та комп'ютерна підтримка: ПК, планшет, смартфон або інший мобільний пристрій, проєктор. Програмне забезпечення: програми Microsoft Office або аналогічні, доступ до мережі Інтернет, робота з презентаціями.

Вивчення навчальної дисципліни не потребує використання спеціального програмного прикладного забезпечення, крім загальновживаних програм і операційних систем.

14. Рекомендована література:

Основна

1. Ільчук Л. І. Розвиток системи інтегрованих соціальних послуг в умовах децентралізації (на прикладі об'єднаних територіальних громад): *Соціально-трудові відносини: теорія та практика.* 2018. № 1. С. 114–121.

2. Історія соціальної роботи: підручник / Анатолій Фурман, Марія Підгурська. Київ: ВЦ «Академія», 2018. 160 с.

3. Купенко О. В. Соціальна робота: від теорії до практики. Суми: Сумський державний університет, 2020. 192 с.

4. Методи соціальної роботи (на основі Державних стандартів соціальних послуг) / І.Іванова. Університет «Україна», 2018. 302 с.

5. Методичні рекомендації щодо впровадження інтегрованої системи соціального захисту (наказ Мінсоцполітики від 25.02.2019 No 282).

6. Мюллер М. Якщо ви пережили психотравмуючу подію / Мартіна Мюллер. Львів: Видавництво Українського католицького університету: Свічадо, 2017. 120 с.

7. Семигіна Т. В. Соціальні послуги у територіальних громадах України: інновації правового регулювання. *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму*. 2019. №4. С. 65-75.

8. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.

9. Соціальна політика. Методичні вказівки до семінарських занять та самостійної роботи студентів спеціальності 231 «Соціальна робота» / Укл. доц. Н. В. Шакун. Чернігів: ЧНТУ, 2018. 62 с.

10. Соціальна робота з вимушеними переселенцями в сучасній Україні / В. Нікітіна, О.Борисова, О.Знаткова, О.Кульга. Київ: Кондор, 2019. 468 с.

Додаткова

11. Класифікатор професій із змінами, затвердженими наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 15 лютого 2019 року No 259. URL: https://hrliga.com/index.php?module=norm_base&op=view&id=433

12. Круглий стіл «Впровадження нового Закону України «Про соціальні послуги»: завдання для освіти та практики»/ Академія праці, соціальних відносин і туризму. 2019. 24 жовтня. URL: https://www.socosvita.kiev.ua/round_table_24_10_19

13. Соціальна робота з різними категоріями клієнтів: навчальний посібник / С.П. Белавін, С.В. Мітіна, О.А. Орловська. Одеса: Гельветика, 2021. 436 с.

14. Соціальний супровід різних категорій сімей та дітей навчальний посібник / А. Капська, І Пеша. Київ: Центр навчальної літератури, 2020. 232 с.

15 Шафранський В.В. Предиктори розвитку творчих спроможностей майбутніх фахівців. *Вісник ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Психологія.* Харків. 2021. Вип. 64. С. 147-157.

16. Шафранський В.В., Колісник М.І. Тренінг розвитку невербальної креативності. Вісник ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Психологія. Харків. 2022. Вип. 66. С. 376-388.

17. Яремко О., Шафранський В. Право осіб з психічними розладами на соціальні послуги у контексті правової реальності України. *Актуальні проблеми правознавства. Збірник наукових праць Юридичного факультету Західноукраїнського національного університету у співпраці з НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України*. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. №3. С. 90-94.

18. Яремко О., Шафранський В. Інформування про медіацію як повноваження виконавчих органів місцевого самоврядування. *Аналітично-порівняльне правознавство*. Ужгород. 2023. №4. С. 199-206.

15 Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище для навчання. Доступ до ресурсу: https://msn.khnu.km.ua.
2. Електронна бібліотека університету. Доступ до ресурсу: http://lib.khnu.km.ua/asp/php_f/p1age_lib.php.
3. Репозитарій ХНУ. Доступ до ресурсу: http://elar.khnu.km.ua/jspui/?locale=uk.